

tablement, amb algun cas esporàdic de dubte o vacil·lació: L'Haia o La Haia? Però els qui no saben què és un exònim o, dit potser més pròpiament, els qui no saben que existeixen, amb la designació que sigui, quan ens senten que diem que vam anar de Bordeus a Angulema, no se saben estar de cridar-nos l'atenció. Segons ells, caldria que diguéssim que vam anar de Bordeaux a Angulème (pronunciat, és clar, «de Bordó a Angulem»). I no sabem si ens consideren uns aixafaterrossos, amb molta llana al clatell, o uns puristes (ells diuen «puritans») excessius, primmirats i desorbitats.

En el camp pròpiament gramatical, el cas més usual de rectificacions inadequades que ara recordem és el de l'ús de la preposició *de* en els complements de nom o determinatius. Una reflexió superficial, no gens aprofundida, i, evidentment, un desconeixement total del que exposen els textos normatius, els indueix a creure, sens dubte de bona fe, que la preposició *de*, quan introdueix un nom que en determina un altre, indica solament, o bàsicament, relacions de propietat o pertinença, o la matèria de què és feta una

cosa. I això els duu a rectificar-nos quan diem, per exemple, *el partit del Govern* o *una cuina de gas*, perquè addueixen, amb una seguretat indestructible, que el Govern no té partits o que una cuina de gas seria una cuina feta de gas, com una cuina de ferro (ignorant, per exemple, casos tan clars com *un molí de vent* i *una màquina de vapor*).

El terrible flagell del llenguatge políticament correcte i del llenguatge no sexista, amb els seus excessos grotescos, és una de les coaccions més híspides i més incisives, en definitiva, més temibles i agressives, contra tots els qui estimem la llengua, i que, quan ens en servim, procurem, amb les limitacions de cadascú, respectar-la, honorar-la i dignificar-la. Seria just afegir-hi els prejudicis dels qui veuen en la llengua un vehicle de

transmissió ideològica, i que els emmena a privar-nos de dir les coses pel seu nom perquè això seria servir uns interessos inconfessables. Així, per exemple, anomenar *americans* els naturals dels Estats Units d'Amèrica del Nord voldria dir servir els propòsits imperialistes del senyor Bush (o qui sap si del senyor Obama i tot). Com que no hi ha pitjor ignorància que la ignorància voluntària i deliberada, en aquests casos no hi ha altre a fer, quan un no mana i disposa, que recórrer a raons de tàctica, d'estratègia i d'habilitat: els raonaments lògics i gramaticals no serveixen de res.

Són molts a afirmar que cadascú parla com vol, o com li dóna la gana. Admetem-ho. Ara bé, aquest *tothom* també ha d'incloure els qui estimen la llengua i la volen servir. ♦

«Per molts anys!»

PERE ORTÍS

Tots dos són vàlids, però analitzem-los. Abans *Felicitats* es deia molt poc, però darrerament s'ha imposat gairebé exclusivament per la influència de «Felicidades». Fenomen que es repeteix en molts altres casos. La nova generació no diu mai **Per molts anys**.

I aquest darrer és el nostre clàssic, l'ús del qual es perd en l'avor de l'avior. Ara molts defensen que, en tot cas, en el dia del natalici cal felicitar: **Per molts anys**, i, en el dia del teu sant patró: *Felicitats*. Però aquest és un invent de darrera hora, sense substància. Que a Catalunya celebrem el natalici és per la influència nord-americana, i la cosa començà cap a la dècada dels setanta,

pel bombardeig dels films i de la televisió nord-americans. Abans només celebràvem el sant, i en el seu dia sempre dèiem: **Per molts anys!**

(Diguem, de passada, que «cumpleany», «cumpleaños», és una castellana que trona.)

El natalici també pot ser dit aniversari, però aquesta és una denominació que es pot referir a molts altres casos, mentre que **natalici** només vol dir el dia que neixes i la repetició anyal d'aquell dia.

Ets mallorquins, en es dia des teu sant, diuen: **Molts d'anys!**

Insisteixo que **Per molts anys** és el clàssic llatí **Ad multos annos**, que per-

dura fins a nosaltres. Quin goig, doncs, de poder continuar-lo! (En temps del dictador Franco, a Girona, l'alcalde va redactar la salutació per al programa de la Festa Major, «en castellano», és clar, i acomiadava l'escrit amb aquesta expressió: **Ad multos annos!** I el censor –els censors de Franco «era gente muy docta y cultivada»– va esborrar la frase tot dient: «¡No se puede escribir en catalán!»)

Per tant, cal deixar-se de manies i dir **Per molts anys**, tant si celebres el sant com el natalici.

I a aquells que entengueu bé aquest missatge de bona voluntat i us disposeu a utilitzar-lo, us dic: **Per molts anys!** ♦